

Açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinde kullanılan basılı kitaplara ilişkin maliyet analizi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örneği

Arş. Gör. Hakan ALTINPULLUK^a

Arş. Gör. Zehra LALE^b

Arş. Gör. Merve ÇELİK^c

Ayşe PERİ MUTLU^d

Doç. Dr. Köksal BÜYÜK^e

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

^b Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

^c Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

^d Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

^e Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

Özet

Açık ve uzaktan öğrenme hizmeti veren kurumlarda basılı kitaplar oldukça önemli bir konumdadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinde gerçekleşen ilerlemelere rağmen basılı ders kaynakları hala önemini korumaya devam etmektedir. Basılı ders kitaplarının maliyet yüzdelerinin belirlenmesi ve çıkan sonuçlara göre yeni stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yapılan bu çalışmayla, öncelikle basılı kitapların önemi, alanyazında elektronik kitaplarla olan etkililik ve maliyet karşılaştırmalarına yer verilmektedir. Daha sonraki bölümde, Açık ve Uzaktan Öğrenme Sistemlerinde basılı kitapların yerine, kullanımına ve önemine değinilmektedir. Çalışmanın son bölümünde ise, Dünya’da en çok öğrenciyi sahip olan Mega Üniversitelerden biri olan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi özelinde basılı kitapların yeri, üretim süreçleri ve maliyet analizi sonuçlarına yer verilmektedir. Maliyet kalemleri, matbaa, telif, lojistik, depolama ve personel giderleri olarak bölümlere ayrılmıştır. Maliyet hesaplamalarında, 2015-2016 eğitim öğretim yılına ait yeni kayıtlara dağıtılan kitapların maliyet kalemlerinin yüzdelerinin gösterimi, toplam dağıtılan kitapların maliyet kalemlerinin yüzdelerinin gösterimi ve basılan kitaplar için maliyet kalemlerinin yüzdelerinin gösterimi yer almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Basılı ders kitapları, açık ve uzaktan öğrenme sistemi, maliyet analizi

Abstract

Printed books have a significant status in institutions that provide open and distance learning services. Despite the improvements in information technology and communications, the importance of the printed books is still being protected. It is necessary to analyze the cost percentages of the printed books and determine new strategies according to the results. Within the purpose of this study, firstly the importance of printed books, then the comparisons of the cost and effectiveness related to the electronic books in the literature will be mentioned. Conclusion part of this study includes sections for the location of the printed books, production periods and staff expenses at one of the mega universities, Anadolu University Open Education Faculty, which has the most student population body in the world. This part is divided into sections as cost items, printing house, copyright, logistics, storage and staff expenses. Cost calculations include; the percentages of the cost items for 2015-2016 academic yearbook distribution to newly registered students, the percentages of cost items for the total books distributed, and the percentages of cost items for the printed books.

Keywords: Printed textbooks, open and distance learning system, cost analysis

Kaynak Gösterme

Altınpulluk, H., Lale, Z., Çelik, M., Peri Mutlu, A. ve Büyük, K. (2016). Açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinde kullanılan basılı kitaplara ilişkin maliyet analizi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi örneği. *AUAAd*, 2(3), 8-28.

Giriş

Basılı malzemeler, insanlar tarafından yüzyıllardır kullanılarak insanlığın bugünkü bilgi birikimine sahip olmasında büyük rol oynamıştır. Basılı kitaplar, geleneksel sınıflarda kullanımının yanı sıra açık ve uzaktan öğrenmede de uzun yıllar birincil öğrenme kaynağı olarak kullanılmış ve kullanılmaya devam etmektedir. Ancak bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinin de yapısı değişmiş ve basılı kitaplar farklı şekillerde konumlandırılmaya başlanmıştır. Basılı kitapların, elektronik formlara dönüşmesi ve diğer çevrimiçi ders malzemeleriyle birlikte kullanılması açık ve uzaktan öğrenmede basılı kitapların yerini sorgulama ihtiyacı doğurmaktadır. Son zamanlarda bazı Açık Üniversiteler ve diğer uzaktan eğitim kurumları maliyetleri düşürerek daha etkili ve verimli öğrenme süreçleri oluşturma hedefindedir. Bu bağlamda bir Açık ve Uzaktan Öğrenme kurumunda çeşitli boyutlarda maliyetlerin belirlenmesi oldukça önemli bir husustur. Akademik araştırmalar bağlamında da Zawacki-Richter (2009) uzaktan eğitimdeki araştırma alanlarını Delfi yöntemiyle saptadığı çalışmasında uzaktan eğitimin ekonomisi, fayda ve maliyet belirleme konularını öncelikli araştırma alanlarından bazıları olarak belirtmektedir. Buna benzer olarak Lee, Driscoll, ve Nelson (2004), fayda-maliyet analizi ve yatırımların geri dönüşü gibi iktisadi konuları uzaktan eğitimdeki eğilimler ve araştırma alanları olarak belirlemiştir.

Bu kapsamda yapılan çalışmayla Türkiye'nin en önde gelen Açık ve Uzaktan Öğrenme Hizmeti veren kurumu olan Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nde basılı kitapların maliyet hesaplamaları yapılarak, maliyet kalemlerinin hangi birimlerde daha yoğun olduğu saptanmaktadır. Böylece, bu araştırmanın, ulusal ve uluslararası anlamda açık ve uzaktan öğrenme hizmeti veren kurumlar için bir yol gösterici niteliğinde olması beklenmektedir.

Basılı Kitapların Önemi ve Elektronik Kitaplarla Karşılaştırılması

Basılı kitaplar, eski çağlardan beri pek çok değişikliğe uğramış, zamanla kitle iletişim araçlarının gelişimi, basılı kitaplarının gelişimini etkilemiş olsa da, kitaplar eğitimdeki önemini her yerde ve her zaman korumuştur (Kaya, 2002). Günümüzde de oldukça gelişmiş, çeşitli, ilgi çekici ve teknolojik anlamda yenilikçi pek çok eğitsel materyal geliştirilmesine karşın, basılı kitaplardan vazgeçilmediği görülebilmektedir. Kitaplar tüm dönemlerde sadelik ve esneklik özellikleri sayesinde öğrenene bilgiyi aktarmak için kullanılan bir ortam olarak bilinmektedir (Vate-U-Lan, 2012).

Ancak, dijital çağda, basılı kitapların doğasında da değişimler gerçekleşmiştir (Rockinson-Szapkiw vd., 2013). Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler elektronik kitap (e-kitap) kavramını ortaya çıkarmıştır. Bilgisayar teknolojilerinin gelişmesi ve kullanımının yaygınlaşması, kitaplara olan ihtiyacı azaltıyor gibi gözükse de, (Noyes & Garland, 2005) herhangi bir teknoloji kullanımını gerektirmeyen, erişilebilir ve kolaylıkla taşınabilir özelliklerdeki kitaplardan vazgeçilmiş değildir (Oborne & Holton, 1988). Alanyazında, basılı kaynakların yakın gelecekte tamamen elektronik kaynaklara dönüştürüleceğine dair görüşler yer alsa da, çevrimiçi bilgi kaynaklarının basılı materyallerin yerine geçmesi değil bunlarla birlikte bütünleşik olarak kullanılması eğitim alanında öğrenme başarısını artırabilecek potansiyele sahiptir (Özdemir, 2010).

Beklenti öğrenenlerin bilgisayar tabanlı ders malzemelerinin kitaplara göre daha ilgi çekici olacağı ve daha olumlu tutum gösterecekleri şeklinde olsa da, yapılan çalışmalar durumun o yönde gerçekleşmediğini göstermektedir (Noyes & Garland, 2006). Basılı kitapların e-kitaplarla pek çok yönden karşılaştırıldığı çalışmalarda birbirinden taban tabana zıt sonuçlar alındığı pek çok çalışma görülmektedir. Bazı çalışmalarda basılı kitaplardan, bazılarında ise e-kitaplardan daha olumlu geribildirimler alındığı görülebilmektedir. Örneğin, Woody, Daniel ve Baker (2010) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin, cinsiyet, bilgisayar ilgisi, teknoloji merakı, daha önce e-kitap kullanmış olması gibi niteliklere bakılmaksızın e-kitapları değil basılı kitapları tercih ettikleri sonucuna ulaşmıştır. Book Industry Study Group (2011) raporunda, 1428 öğrenenin katılımıyla elde edilen görüşlerde, öğrenenlerin %75'i geleneksel basılı ders kitaplarını, daha yakın, kolay okunabilir, not almaya elverişli ve daha kullanışlı olarak belirtmiştir. Tosun (2014) basılı kitap ve e-kitap tercihlerini inceleyerek 258 öğretmen adayı öğrenciyle yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin yalnızca %20,9 kısmının e-kitap okuduğunu, ancak gereken donanım ve yazılım sağlandığında öğrencilerin %96,5 kısmının e-kitapları basılı kitaplara tercih ettiklerini saptamıştır. Byars (2015), maliyet, taşınabilirlik, sağlık ve okuma koşulları düşünüldüğünde üniversite öğrencilerinin e-kitaplarla karşılaştırıldığında basılı kitaplardan okuma yapmayı tercih ettiklerini belirtmektedir. Noyes ve Garland (2005) öğrencilerin bilgisayar ve bilgisayar tabanlı öğrenme malzemelerine ve basılı kitaplara ilişkin tutumlarını inceledikleri çalışmada, öğrencilerin basılı kitaplardan ders çalışmayı tercih ettiklerini ve daha olumlu tutum sergilediklerini göstermişlerdir. Noyes ve Garland (2006) bir önceki araştırmalarının devamı niteliğindeki çalışmada ise, öğrenenlerin bilgisayar tabanlı ders malzemeleriyle karşılaştırıldığında basılı kitaplardan çalışmayı tercih etmeleri ve daha olumlu tutuma sahip olmalarının nedenlerini kullanışlılık, ortamla ilişkili

kullanılabilirlik deneyimleri ve estetik nitelikleri yönünden öğrenenlerin basılı kitaplara daha olumlu tutum sergiledikleri şeklinde sıralamaktadır.

Pek çok çalışma göstermektedir ki, e-kitap okumak hala basılı kitap okumak kadar yaygın değildir (Woody vd., 2010). 2011 Nisan'dan itibaren e-kitap satışları Amazon.com'daki basılı kitap satış sayısını geçse de, (Miller & Bosman, 2011) Buzzetto-More, Sweat-Guy ve Elobaid (2007) yaptıkları çalışmada öğrenenlerin çok az bir kısmının basılı kitap yerine e-kitap satın aldığını belirlemişlerdir. Son yıllarda eskiye oranla, e-kitap satışları artmasına rağmen, elektronik ders kitapları hala üniversite öğrencileri arasında popülerliğe ulaşamamıştır (Daniel & Woody, 2013).

E-kitapların yaygınlaşmaya ve güçlü özellikler kazanmaya başladığı bu dönemde, gelecekte daha fazla kullanılma ihtimali bulursa da basılı kitaplar hala birincil öğrenme kaynağı olarak kullanılmaya devam etmektedir. Öyle ki, bazı durumlarda, çevrimiçi malzemelerin bile öğrenenler tarafından basılı çıktı olarak değerlendirildiği görülmektedir (Annand, 2008).

Basılı kitapların hala elektronik sürümlerine oranla daha fazla tercih edildiği akademik araştırmalarda kanıtlanırsa da, bazı çalışmalarda elektronik kitapların yükselen bir eğilimde olduğu ve basılı kitaplardan daha fazla kullanıldığına ilişkin bilgiler de yer almaktadır.

The Association of American Publishers/Book Industry Study Group (2012) raporuna göre 2010-2011 yılları arasındaki e-kitap satışı %97'den %210'a çıkmıştır. Basılı kitaplar ise %79' satış oranında kalmıştır (Besen ve Kirby, 2012). Hilton III, Lutz ve Wiley (2012), basılı ders kitaplarının sadece fiziksel bir kaynak olarak kalmayarak dijital bir formata bürünmesinin, basılı kitapların daha erişilebilir olmasını sağladığını vurgulamaktadır.

E-kitapların çeşitli ara cihaz ve yazılımlarla kullanılması ve bu teknolojilerin gün geçtikçe yaygınlaşarak geniş kitlelere ulaşması e-kitap kullanımını doğrudan etkilemektedir. Rockinson-Szapkiw vd. (2013) göre, üniversite öğrencileri geleneksel basılı kitaplara alternatif olarak elektronik ders kitaplarını özellikle mobil cihazlara yükleyecek şekilde satın alarak kullanmakta ve mobil cihazları sıklıkla kullanan öğrencilerin arasında e-kitapların daha fazla yaygınlaştığını belirtmektedir. Baek ve Monaghan (2013) ise gerçekleştirdikleri çalışmada elektronik ders kitaplarının maliyet, erişilebilirlik, hafiflik, kolay kullanım gibi özellikleriyle öğrenenler tarafından olumlu olarak algılandığını belirlemiştir.

Basılı kitap ve e-kitap karşılaştırması yapan çalışmalardan bazıları ise bu iki ortamın birbirinden hiçbir boyutta belirgin farklılıklar taşımadığını belirtmektedir (Oborne & Holton, 1988; Rockinson-Szapkiw vd., 2013).

Basılı ve Elektronik Kitapların Maliyet Açısından İncelendiği Çalışmalar

Basılı kitapların ve elektronik kitapların etkililiği, kullanılabilirliği gibi incelemelerin yanında, bu kitapların maliyetlerinin ve maliyet etkililiklerinin analiz edildiği çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalarda birbirinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Baek ve Monaghan (2013), A.B.D hükümetinin yayınladığı pek çok raporda basılı ders kitabı maliyetlerinin hızla artarak, Amerikan yükseköğretimi için erişilebilirlik ve satın alınabilirlik bağlamında bir tehdit oluşturduğunu belirtmektedir. Bu tehdidin önlenmesi adına Wiley vd. (2012) çalışmasına göre, geleneksel basılı kitapların üretimindeki maliyetleri düşürmek için açık ders kitabı yaklaşımı uygulanmış ve maliyetlerin %50'den fazla düşürülmesini uyguladıkları başarılı modellerle sağladıklarını vurgulamışlardır. Basılı ders kitaplarının yüksek maliyetlerini düşürmek için pek çok kurumun e-kitapları daha az maliyetli olduğunu öngörerek kullanma eğiliminde olduğu bilinmektedir (Hilton III & Wiley, 2011).

Fraser vd. (2012) basılı kitapları ve e-kitapları maliyet analizi kapsamında karşılaştırdıkları çalışma sonunda, e-kitapların basılı kitaplardan daha az maliyetli olduğu ve gelecekte e-kitap ve e-okuyucuları satın almanın daha maliyet etkili bir yatırım olacağı sonucuna varmışlardır.

Pek çoğunun öngördüğü gibi e-kitapların maliyet kalemlerinde, baskı ve dağıtım maliyetleri olmadığından, basılı kitaplara oranla maliyeti çok daha az olarak öngörülse de pek çok çalışmada bu durumun tartışmalı olduğu, özellikle, erişim, finans, üretim, pazarlama, satış ve kitapların ulaştırılması süreçlerinin e-kitap ve basılı kitaplarda benzer olduğu belirtilmektedir (Besen & Kirby, 2012).

Basılı kitapların e-kitaplara oranla daha maliyet etkili bir ortam olduğunu savunan çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Bransford'a (2011) göre, kâğıdın, elektroniğe göre çok daha fazla maliyetli olması beklentisi içinde olunmasına rağmen, elektronik kitapların basılı kitaplardan daha maliyetli olabileceğini, bu bağlamda, elektronik kitapların basılı kitaplardan daha pahalı ve yayımcısına daha az kar imkânı sunduğunu belirtmektedir. Annand (2008) ise, e-kitap ve basılı kitapları öğrenme verimliliği ve maliyet etkililiği açısından incelediği çalışmasında, basılı malzemelerin öğrenenler tarafından daha fazla tercih edildiğini,

maliyetlerde ise basılı kitapların maliyetinin yaklaşık \$25 olduğu; ek olarak öğrenci kılavuzu ve çeşitli el kitapçıkları gibi basılı malzemelerin her öğrenci kaydı için yaklaşık \$7 ile \$32 arasında değiştiğini hesaplamıştır. E-kitapların maliyetleri ise her kayıta yaklaşık \$8 olarak belirlenmiş ve 200 öğrencinin ders malzemesi olarak e-kitap kullandığı bu kurumda öğrenci başına \$24 net tasarruf sağlandığı hesaplanmıştır. Haseli vd. (2014) ise, Tahran Üniversitesi'nde gerçekleştirdikleri araştırmada, e-kitapları ve basılı kitapları kullanılabilirlik ve maliyet etkililik analizi açısından inceledikleri çalışmada, e-kitaplara ilişkin daha olumlu sonuçlara ulaşmışlardır.

Açık ve Uzaktan Öğrenme Sistemlerinde Basılı Kitapların Kullanımı ve Önemi

Kökenleri 1800'lü yıllardaki basılı materyaller ve postayla gerçekleştirilen öğretim uygulamalarına dayanan açık ve uzaktan öğrenmede, yıllar içinde gelişen bilgi ve iletişim teknolojilerine karşın, basılı materyaller hemen her açık ve uzaktan öğrenme uygulamasında farklı biçimlerde yer bulmaktadır (Aydın, 2005). Mektupla öğretimin sonrasında açık ve uzaktan öğrenmede basılı ders malzemesi denilen kitapların basımına başlanarak, basılı malzemelerle öğretim, açık ve uzaktan öğrenim sistemi için özel olarak hazırlanmış içeriklerin yazı, şekil ve fotoğraf şeklinde basılı öğretim malzemesi haline getirilip, öğrenenlere belirli aralıklarla gönderilmesi veya dağıtılması ile yapılan öğretim olarak ifade edilmektedir (Bozkurt, 2013). Anderson ve Dron (2011) bilişsel-davranışçı, yapılandırmacı ve bağlantıcı olarak dönemlere ayırdığı açık ve uzaktan öğrenmede, basılı kitapların özellikle ilk nesil bilişsel-davranışçı dönemde, televizyon, radyo gibi kitle iletişim araçlarıyla birlikte kullanılan bir ortam olduğunu vurgulamaktadır.

Öğrenen ve öğreticinin fiziksel olarak bir arada olmadığı uzaktan eğitim uygulamalarında, etkileşim, basılı materyaller, radyo, televizyon, bilgisayar, internet, CD-ROM, video konferans, sesli konferans ve benzeri görsel-işitsel ortamlar ve yüz yüze eğitim hizmetleri ile desteklenmeye çalışılsa da, temel öğretme-öğrenme aracını, bireysel öğrenmeye olanak sağlayan ders kitapları oluşturmaktadır (Koçdar, 2006). Geleneksel eğitim sistemleri ile açık ve uzaktan öğrenme sistemleri içinde yer alan ve basılı malzeme olarak adlandırılan ders kitapları olarak açık ve uzaktan öğrenmenin başlangıcından beri bilginin aktarımı, paylaşımı ve saklanması için yararlanılan, temel öğrenme öğretme malzemesidir (Bozkurt, 2013). Hatta bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan tüm gelişmelere rağmen, basılı ders kitapları hala pek çok açık ve uzaktan öğrenme sisteminin temel öğretim malzemesi olarak yerini korumaya devam etmektedir (Aydın, 2002). Bir başka deyişle, açık ve uzaktan öğrenme sistemlerinde

öğretim materyali olarak kullanılan temel araçlardan en önemlilerinden biri basılı kitaplardır (Bodur, 2010; Kaya, 2002). Açık ve uzaktan öğrenmede kullanılan basılı ders kitapları diğer ders kitaplarıyla karşılaştırıldığında, hazırlaması diğer kitaplara göre daha uzun bir süreci kapsayarak, içeriğinin hazırlanması için özel bilgi ve beceri gerekmektedir (Bodur, 2016).

Basılı kitapların dünyada bulunan Açık Üniversitelerde ne derece kullanıldığıyla ilgili olarak Garrett'ın (2016) Commonwealth bünyesinde bulunan Athabasca University (AU), Indira Gandhi National Open University (IGNOU), National Open University of Nigeria (NOUN), Open Universities Australia (OUA), The Open University (UKOU), Open University Malaysia (OUM), Open University of Sri Lanka (OUSL), University of South Africa (UNISA), University of the South Pacific (USP) University of the West Indies (UWI) adlı 10 Açık Üniversite'nin durumunu incelediği son raporda Açık Üniversitelerin çevrimiçi öğrenme malzemelerini yoğun olarak kullanmasına rağmen, hala birincil öğrenme-öğretme kaynağı olarak basılı malzemelerin yer aldığı görülmektedir. Bunların dışında bazı Açık Üniversitelerin (Bangladesh Open University, Hellenic Open University, The Open University of China, The Open University of Israel, The Open University of Japan) web sayfaları genel anlamda incelendiğinde de birincil öğrenme malzemesi olarak basılı kitapların öğrenenlere dağıtıldığı sonucuna ulaşılabilmektedir.

Bunlardan farklı olarak The Open University of Hong Kong (2016) ise Eylül 2015'ten itibaren çevreyi koruma amacı da taşıyarak, tüm basılı kaynakları çevrimiçi malzeme haline getirmiş ve kâğıtsız (paperless) ders malzemelerini öğrenenlerine ulaştırmaya başlamıştır. Maliyetleri düşürerek, ders kitaplarını herkese açık hale getirmeyi amaçlayan The Open University of Hong Kong öğrenenlerini elektronik çevrimiçi ders malzemelerine teşvik etse de, basılı ders kitaplarından çalışmak isteyenleri de gözeterek bu kaynaklar öğrenenlere gönderilebilmektedir.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Basılı Ders Kitapları

Kaya'ya (2002) göre, Dünya'daki uzaktan eğitim uygulamalarında diğer gereçlere göre öğrencilerin daha çok ders kitaplarından öğrendikleri ve değişik ülkelerdeki uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin araştırma verilerine bakıldığında basılı ders kitaplarının temel öğrenme ortamı olma özelliği açıkça görülebilmektedir. Türkiye'deki Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, İktisat ve İşletme Fakültesi'nde uzaktan eğitim uygulamalarıyla eğitimini sürdüren öğrenciler de ders çalışmak için ayırdıkları zamanın en büyük kısmını basılı

ders kitaplarından çalışıp öğrenerek harcamaktadırlar (Kaya, 2002). Alanyazında, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi basılı ders kitaplarının incelendiği çalışmalar mevcuttur. Demiray, İnceelli ve Candemir (2008) tarafından hazırlanan, “Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İle İlgili Olarak Yapılan Çalışmalar Kaynakçası 1982-2007” adlı çalışmada, Açıköğretim Fakültesi basılı ders kitaplarıyla ilgili yapılmış olan bazı çalışmalara rastlanmaktadır (Banar 1997; Bozkaya, 2001; Gökdağ, 1986; Hakan, 1996; Şimşek, 1994).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi’nde öğrenme ve iletişim ortamları hizmetleri basılı kitaplar, radyo ve televizyon, e-kitaplar, e-öğrenme malzemeleri, e-seminer adlı webinar, e-sınavlar, sor/izle/öğren uygulaması, sesli kitap, konu anlatım videoları, TRT okul videoları ve e-sesli kitapların yanında sınav, büro, etkileşim merkezi ve akademik danışmanlık hizmetleri gerçekleştirilmektedir. Anadolu Üniversitesi’nin açık ve uzaktan öğrenme programlarında, farklı teknolojileri işe koşmaya çalışmasına karşın basılı ders kitapları hala sistemin temel öğretim ortamı olmaya devam etmekte; öğrenen özellikleri ve ülke koşulları dikkate alındığında bu durumun olağan olduğu ileri sürülebilmektedir (Aydın, 2005). Uzun bir süreç içerisinde hazırlanan ders kitapları, diğer açık ve uzaktan öğrenme uygulamalarında olduğu gibi Anadolu Üniversitesi’nde de öğrenenlerin öğrenmelerini kolaylaştıran ve içerikle etkileşim içinde olmalarını sağlayan öğelere yer verilerek hazırlanmakta; mega üniversitelerin ve diğer açık ve uzaktan öğrenme kurumlarının çoğunda olduğu gibi, Anadolu Üniversitesi’nin açık ve uzaktan öğrenme uygulamalarında da temel öğretim materyali olmaya devam etmektedir (Koçdar, 2006).

Anadolu Üniversitesi (2015), 2014-2015 Öğretim Yılı Açıköğretim Sistemine İlişkin Öğrenci Görüşleri adlı çalışmaya göre, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayacak şekilde düzenlenen ders kitapları, çağdaş eğitim teknolojilerinden yararlanılarak internet ve televizyon programlarıyla uyumlu bir şekilde basılıp öğrencilere ulaştırılmaktadır. Sistemde her yıl yaklaşık 12 milyon cilt kitap basılmakta ve 1082 farklı türde kitap öğrencilere ulaştırılmaktadır. Kitapların tasarım ve basım sürecinde, Açıköğretim Tasarım Birimi, Öğretim Tasarımcıları, İçerik Uzmanları, Görsel Tasarım Uzmanları, Ölçme Değerlendirme Birimi, Türk Dili Uzmanları, Dizgi Birimi, Kitap Koordinasyon Birimi, Öğrenme Teknolojileri AR-GE Birimi ve Basım evi görev yapmaktadır. Tüm programlarda kullanılan kitaplara ait yazar-editör sayısı 2739’dur. Tasarım birimi, dizgi birimi, basımevi ve kitap koordinasyon ekiplerinin görevli olduğu süreçte, kitaplar alan uzmanı olan yazar ve editörler tarafından hazırlanmaktadır. Hazırlanan ders kitapları, merkezi Açıköğretim programlarına yeni kayıt yaptıran veya bir üst döneme kayıt yenileten öğrencilere AÖF bürolarından verilmektedir.

Öğrenciler ders kitaplarının dijital sürümüne Anadolium e-Kampüs sisteminden giriş yaparak erişebilmektedir.

Bugüne kadar yeniden tasarımı olarak yayım ve basımı gerçekleştirilen farklı türdeki kitapların sayısı 281'dir. Anadolu Üniversitesi Uzaktan Eğitim Sistemi'nde her yıl yaklaşık 5 milyon kitap öğrencilere ulaştırılmaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2016). Anadolu Üniversitesi'nde Kasım 2014 verilerine göre Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakültelerinde toplam 1.383.493 aktif öğrenci bulunmaktadır. Elde edilen verilere göre, öğrencilerin adına AÖF bürolarına gönderilen kitaplardan %95,3'ü alınmaktadır (Anadolu Üniversitesi, 2015).

Öğrencilerin aldığı bu kitaplara ilişkin görüşlerin incelendiği 9557 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen anket çalışmasında ise, öğrencilerin %82,5'i ders kitapları içerisinde yer alan örneklerin öğretici özellikte olduğunu belirtmektedir. %87 oranında öğrenci ders kitaplarının kâğıt kalitesinin uygun olduğunu belirtirken, %71,3'ü basılı ders kitaplarındaki bilgilerin güncel olduğunu düşünmektedir (Anadolu Üniversitesi, 2015). Anadolu Üniversitesi e-kitap uygulamasına yönelik 3126 katılımcıyla gerçekleştirilen ankette ise, öğrencilerin %74'ünün e-kitaplardan faydalandıkları, faydalanmayanların ise gerekçesinin internet erişiminin kısıtlı olması sonucuna ulaşılmıştır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Basılı Ders Kitaplarının Maliyet Kalemlerinin Belirlenmesi

Maliyet analizinde, uygulanan programların ya da yapılan girişimlerin ne kadara mal olduğunu ya da belli bir bütçe kısıtı altında uygulanabilir olup olmadığını ortaya koymak adına basit maliyet ya da maliyet fizibilite analizi kullanılmaktadırlar. Analizi yapan kişi maliyet hakkında sonuca ulaşmanın yanı sıra programın ya da girişimin kısmi etkililiğini ya da faydasını ölçmek isterse fayda- maliyet, maliyet- etkililik ya da maliyet- fayda analizini kullanmaktadır (White vd., 2005). Maliyet analizine başlamadan önce diğer alternatifleri göz önünde bulundurarak ve etkilerini tespit etmenin önemini vurgulayan Levin (1995), karar probleminin ne olduğunu tespit etmek ve etkililiğin nasıl ölçüleceğini bilmenin çok önemli olduğunu ifade etmektedir. Eğer problem tepkiyi gerektirecek politik bir gündem haline geldiyse de, problemi dikkatli bir şekilde anlamaya çalışmak sonuca ulaşmak adına önem taşımaktadır.

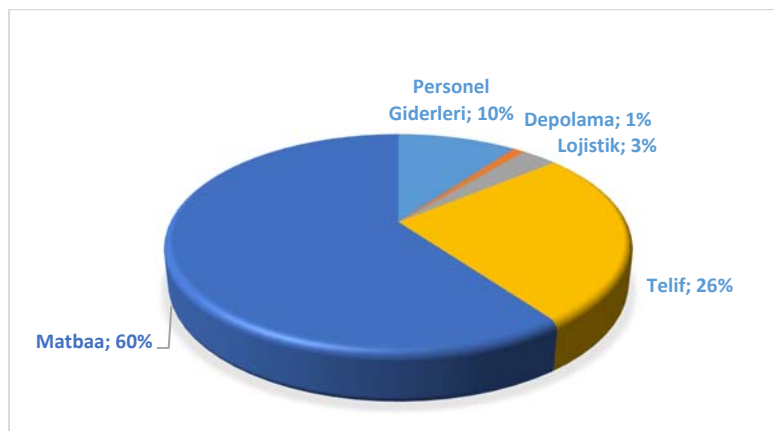
Alanyazın incelendiğinde maliyet hesabı konusunda içerik yaklaşımı 3 temel aşamadan oluşmaktadır. Bunlardan birincisi içerikleri tanımlama, ikincisi içeriklerin maliyetlerini ya da

değerlerini ve girişimin bütün maliyet unsurlarını belirleme, üçüncüsü ise uygun bir karar-yönlendirme hareketiyle maliyeti analiz etmedir (Levin, 1995).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi basılı ders kitaplarının maliyet kalemlerinin belirlenmesine ilişkin alanyazında herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada kitap basım sürecinde yer alan kalemler tanımlanarak, bu kalemlerin maliyet unsurları ayrı ayrı oluşturulmuştur. Sonraki aşamada, oluşturulan maliyet kalemleri bir araya getirilerek, bir adet kitap için gerçekleştirilen maliyet ortaya konulmuştur. Çalışmada 2015-2016 yıllarını kapsayan yeni kayıt verileri Anadolu Üniversitesi Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nden (BAUM), basılan kitap sayıları ve dağıtılan kitap sayıları Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Kitap Koordinasyon Birimi kanalıyla elde edilmiştir. Maliyet kalemleri, matbaa, telif, lojistik, depolama ve personel giderleri olarak bölümlenmiştir.

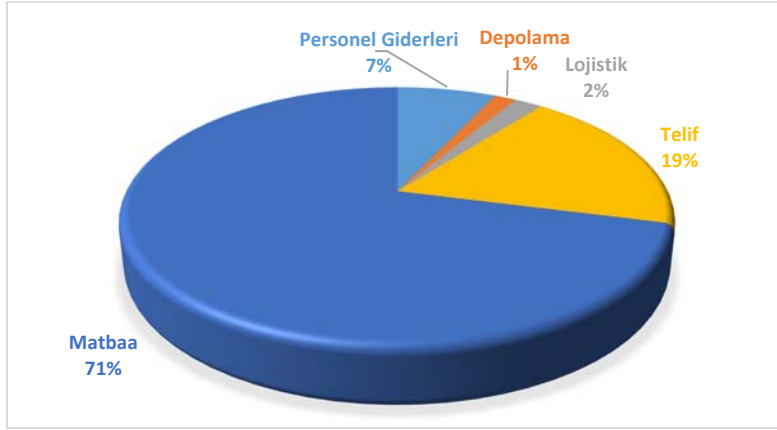
Elde edilen verilere göre, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı dağıtılan toplam kitap sayısı 8.765.283 adet, yeni kayıtlara dağıtılan toplam kitap sayısı 5.165.898 adet ve 2 yıl içinde basılan toplam kitap sayısı 13.628.700 adettir. Diğer yılların yıllık ortalamalarına da bakıldığında yaklaşık olarak 7.500.000 adet kitabın 2015-2016 yılı içinde basıldığı varsayılarak yapılan maliyet hesaplamalarında bu sayı temel alınmıştır. Bu çalışmada, bir kitabın birim maliyetinin para birimi cinsinden hesabı yapılmasına rağmen, kurumun gizlilik politikası dolayısıyla yer verilmemektedir.

Maliyet hesaplamalarında, 2015-2016 eğitim öğretim yılına ait yeni kayıtlar dağıtılan kitaplar için maliyet kalemlerinin yüzdeler gösterimi, toplam dağıtılan kitaplar için maliyet kalemlerinin yüzdeler gösterimi ve basılan kitaplar için maliyet kalemlerinin yüzdeler gösterimi yapılmaktadır.

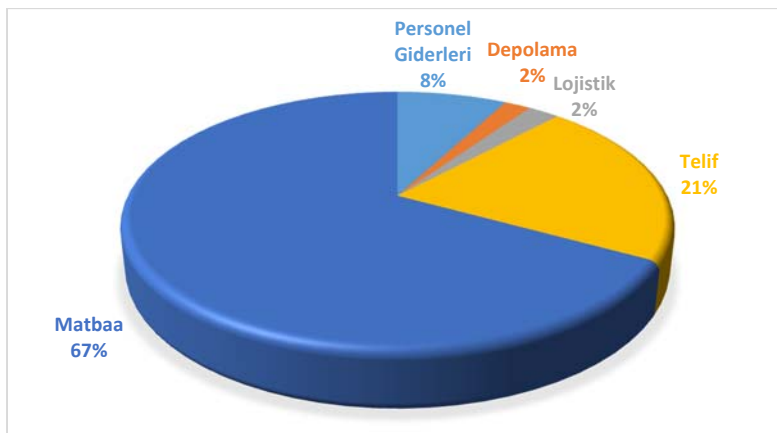
Grafik 1. 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Yeni Kayıtlar İçin Dağıtılan Kitapların Maliyet Kalemlerinin Yüzdeler Gösterimi

Grafik 1’de 2015-2016 yılı yeni kayıtlar için dağıtılan kitap maliyet kalemlerine yüzdeler olarak bakıldığında matbaa kaleminin %60 ile en büyük orana sahip olduğu belirlenmiştir. Yüzdeler olarak en yüksek ikinci paya sahip olan kalem %26 ile telif olmuştur. Bu yüzdeler payları %10 ile personel giderleri, %3 ile lojistik, %1 ile depolama kalemleri takip etmektedir.

Grafik 2. 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Toplam Dağıtılan Kitaplar İçin Elde Edilen Maliyet Kalemleri Yüzdeler Gösterimi

Grafik 2’de 2015-2016 yılında toplam dağıtılan kitaplar için elde edilen maliyet kalemlerine yüzdeler olarak bakıldığında; matbaa kaleminin %71 ile en büyük orana sahip olduğu belirlenmiştir. Telif %19 ile en yüksek ikinci paya sahiptir. Bu oranları %7 ile personel giderleri takip etmektedir. Devamında ise %2 ile lojistik ve %1 ile depolama kalemleri yer almaktadır.

Grafik 3. 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Basılan Kitaplar İçin Elde Edilen Maliyet Kalemleri Yüzdeler Gösterimi

Grafik 3'te 2015-2016 yılında basılan kitaplar için elde edilen maliyet kalemleri yüzdeler olarak ifade edildiğinde; matbaa kaleminin %67 ile en büyük orana sahip olduğu belirlenmiştir. En yüksek ikinci paya sahip olan kalem %21 ile telif olmuştur. Üçüncü sırada %8 ile personel giderleri yer almaktadır. Sıralamayı %2 ile lojistik, %2 ile depolama kalemleri takip etmektedir.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi için 2015-2016 eğitim öğretim yılına ait yeni kayıtlara dağıtılan, toplam dağıtılan ve basılan kitaplar için maliyet kalemlerinin yüzdeler gösteriminde ortaya çıkan bulgular değerlendirildiğinde maliyet kalemlerinin özellikle matbaa ve telif kalemlerinde toplam oranın yaklaşık %90'ını kapsadığı görülmektedir. Bu sonuç kitap basım sürecinde maliyet açısından ağırlığın matbaa ve telif kalemlerinde toplandığını göstermektedir. Ayrıca, 2015-2016 eğitim öğretim yılına ait yeni kayıtlara dağıtılan, toplam dağıtılan ve basılan kitaplara ait maliyet kalemlerinde oranların birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Sonuçlar ve Öneriler

Basılı ders kitaplarının Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğrencileri açısından önemi, fakültenin kuruluşundan beri geçerliliğini korumaktadır. Basılı ders kitapları aynı kurumda öğrenciye sunulan e-öğrenme hizmetleri, televizyon eğitim programları, yüz yüze danışmanlık hizmetleri ve tüm ülkede aynı anda düzenlenen sınavlar gibi diğer öğrenme ortamları ve hizmetleri için temel içerik kaynağı olarak kullanılmaktadır. Basılı ders kitapları diğer öğrenme ortamları ve hizmetlerinin kalite denetimi için de vazgeçilmez kaynaklardır. Anadolu Üniversitesi'nde açık ve uzaktan öğrenme programlarında kayıtlı öğrenciler için ders kitabı tasarlama, geliştirme, basım ve dağıtım süreçleri 1980'li yılların başında tasarlanmış ve 2010'lu yıllarda kitap tasarım birimi, kitap yazım-basım ve dağıtım koordinatörlüğü, kitap birimi, dizgi birimi, depolama ve dağıtım birimi, kitap satış birimi gibi birbiriyle uyumlu ve etkili biçimde çalışan birimler aracılığıyla bu süreçlerin etkili biçimde yönetildiği sorunsuz işleyen olgun bir yapıya kavuşmuştur.

Basılı ders kitaplarının maliyetini ortaya koymak da Açıköğretim Fakültesi'nin hâlihazırda basılı kitaplara ayırdığı kaynakların miktarını ve değerini görme konusunda ayrı bir öneme sahiptir. Bu çalışma ile Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi için 2015-2016 eğitim öğretim yılına ait yeni kayıtlara dağıtılan, toplam dağıtılan ve basılan kitaplar için maliyet kalemlerinin yüzdeler gösteriminde ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiş ve buna göre maliyet kalemlerinin özellikle matbaa ve telif kalemlerinde toplam oranın yaklaşık %90'ını kapsadığı görülmektedir. Bu sonuç kitap basım sürecinde maliyet açısından ağırlığın matbaa ve telif kalemlerinde toplandığını göstermektedir. Gelecekteki araştırmalarda Anadolu Üniversitesi'nde uygulanan kitap tasarım, geliştirme, basım-dağıtım ve değerlendirme süreçlerinin, öğretim tasarımı, insan kaynakları, finans, teknoloji ve mevzuat açısından ayrıntılı olarak incelenmesine yönelik farklı ve özgün çalışmaların yapılması, diğer yükseköğretim kurumlarında uygulanabilecek bir yaklaşımın ortaya konulmasını sağlayabilecektir.

Kaynakça

- Anadolu Üniversitesi. (2015). *2014-2015 öğretim yılı Açıköğretim sistemine ilişkin öğrenci görüşleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Anadolu Üniversitesi. (2016). *Kitap hizmetleri*. <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/ogrenme-ortamlari/kitap-hizmetleri> Erişim tarihi: 13.04.2016
- Anderson, T., & Dron, J. (2010). Three generations of distance education pedagogy. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(3), 80-97.
- Annand, D. (2008). Learning efficacy and cost-effectiveness of print versus e-book instructional material in an introductory financial accounting course. *Journal of Interactive Online Learning*, 7(2), 152-164.
- Aydın, İ. E. (2002). *Yapıcı görüşe göre ders kitaplarının tasarımı: AÖF uzaktan öğretim ders kitapları örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Aydın, C. H. (2005). Açık ve uzaktan öğrenmede kullanılan basılı materyallerdeki anlatım biçimine ilişkin öğrenen tercihleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 131-147.
- Baek, E. O., & Monaghan, J. (2013). Journey to textbook affordability: An investigation of students' use of eTextbooks at multiple campuses. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(3), 1-26.
- Banar, S. T. (1997). Bir uzaktan eğitim aracı olarak basılı ders malzemesi ve düzenlemesi, *Açıköğretim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 54-72.
- Besen, S. M., & Kirby, S. N. (2012). E-books and libraries: An economic perspective. *American Library Association*. <http://www.ala.org/transforminglibraries/sites/ala.org.transforminglibraries/files/content/final%20economic%20report%20sept2012.pdf> Erişim tarihi: 22.04.2016
- Bodur, F. (2010). *Uzaktan öğretim ders kitaplarındaki görsel öğelerin öğrenmeye katkıları: Anadolu Üniversitesi uzaktan öğretim öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Bodur, F. (2016). Uzaktan öğretim ders kitaplarında kullanılan görsel öğelerin öğrenmeye etkileri Anadolu Üniversitesi örneği. *Journal of Research in Education and Teaching*, 5(1), 70-80.

- Book Industry Study Group. (2011). College students want their textbooks in the old-fashioned way: In print. http://lib.colostate.edu/publicwiki/images/b/bb/BISG_PRESS_RELEASE_-_College_Students_Want_Their_Textbooks_the_Old_Fashioned_Way_-_In_Print.pdf Erişim tarihi: 19.04.2016
- Bozkaya, M. (2001). Ders kitaplarının tasarımı: bireyselleştirilmiş öğrenme ilkelerine göre açıköğretim fakültesi ders kitapları örneği. *Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyum ve Fuarı ve Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 296-304.
- Bozkurt, A. (2013). *Açık ve uzaktan öğrenmeye yönelik etkileşimli e-kitap değerlendirme kriterlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Bransford, N. (2011). Why some e-Books cost more than the hardcover. <http://blog.nathanbransford.com/2011/03/why-some-e-books-cost-more-than.html> Erişim tarihi: 13.05.2016
- Buzzetto-More, N., Sweat-Guy, R., & Elobaid, M. (2007). Reading in a digital age: E-books are students ready for this learning object. *Interdisciplinary Journal of Knowledge and Learning Objects*, 3(1), 239-250.
- Byars, M. N. (2015). Printed books versus digital books. <http://digitalcommons.calpoly.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1147&context=grcsp> Erişim tarihi: 25.04.2016
- Daniel, D. B., & Woody, W. D. (2013). E-textbooks at what cost? Performance and use of electronic v. print texts. *Computers & Education*, 62, 18-23.
- Demiray, U., İnceelli, A., & Candemir, Ö. (2008). *Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi ile ilgili olarak yapılan çalışmalar kaynakçası 1982-2007*. Eskişehir.
- Fraser, A., Linke, M., Reilly, R., Rosales, J., Rossman, D., Staffnik, A., Tarin, M., Tijerino, B., & Wellman, R. (2012). E-readers vs. printed books: A financial analysis. <https://repository.asu.edu/attachments/92988/content/CEE300%20E-readers%20v%20printed%20books.pdf> Erişim tarihi: 01.06.2016
- Garrett, R. (2016). *The state of open universities in the commonwealth: A perspective on performance, competition and innovation*. Burnaby-British Columbia: Commonwealth of Learning.

- Gökdağ, D. (1986). *Uzaktan öğretimde basılı materyaller (aöf örneği)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Yayın No.134/54.
- Hakan, A. (1996). Uzaktan öğretimde ünite yazımı. *Açıköğretim Fakültesi Dergisi* 2(1), 1-13.
- Haseli, D., & Naghshineh, N., & Fahimnia, F. (2014). Comparing usage and cost-effectiveness analysis of english printed and electronic books for university of Tehran. *Journal of Information Processing & Management*, 29(3), 1-26.
- Hilton III, J. L., & Lutz, N., & Wiley, D. (2012). Examining the reuse of open textbooks. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 13(2), 45-58.
- Hilton III, J. L., & Wiley, D. (2011). Open access textbooks and financial sustainability: A case study on flat world knowledge. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(5), 18-26.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Koçdar, S. (2006). *Uzaktan eğitim ders kitaplarının geri bildirim açısından değerlendirilmesi: Anadolu Üniversitesi'nin uzaktan eğitim veren işletme iktisat fakülteleri örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Lee, Y., Driscoll, M. P., & Nelson, D. W. (2004). The past, present, and future of research in distance education: Results of a content analysis. *American Journal of Distance Education*, 18(4), 225-241.
- Levin, H. M. (1995). Cost- effectiveness analysis, M. Carnoy (Ed.) içerisinde, *International encyclopedia of economics of education*, (2. Baskı). Oxford: Pegamon, 381-386.
- Miller, C. C., & Bosman, J. (2011). E-books outsell print books at Amazon. *The New York Times*, http://www.nytimes.com/2011/05/20/technology/20amazon.html?_r=0 Erişim tarihi:11.05.2016
- Noyes, J., & Garland, K. (2005). Students' attitudes toward books and computers. *Computers in Human Behavior*, 21(2), 233-241.
- Noyes, J., & Garland, K. (2006). Explaining students' attitudes toward books and computers. *Computers in Human Behavior*, 22(3), 351-363.
- Osborne, D. J., & Holton, D. (1988). Reading from screen versus paper: There is no difference. *International Journal of Man-Machine Studies*, 28, 1-9.

- Özdemir, S. (2010). Supporting printed books with multimedia: A new way to use mobile technology for learning. *British Journal of Educational Technology*, 41(6), E135-E138.
- Rockinson-Szapkiw, A. J., Courduff, J., Carter, K., & Bennett, D. (2013). Electronic versus traditional print textbooks: A comparison study on the influence of university students' learning. *Computers & Education*, 63, 259-266.
- Şimşek, N. (1994). Açıköğretim ders kitaplarının kendi kendine öğretme yeterliliği, *Çukurova Üniversitesi I. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler*, 537-543.
- The Association of American Publishers/Book Industry Study Group (2012), *BookStats* 2012.
- The Open University of Hong Kong (2016). Switch on to e-materials. http://www.ouhk.edu.hk/wcsprd/Satellite?pagename=OUHK/tcSingPage&c=C_ETPU&cid=1385177578891&lang=eng Erişim tarihi:04.05.2016
- Tosun, N. (2014). A study on reading printed books or e-books: Reasons for student-teachers preferences. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 13(1).
- Vate-U-Lan, P. (2012). An augmented reality 3d pop-up book: The development of a multimedia project for English language teaching. *Multimedia and Expo (ICME), 2012 IEEE International Conference on* (pp. 890-895). doi:10.1109/ICME.2012.79
- White, J. L., Elliott, S. N., Albers, C. A., Kratochwill, T. R., DiPerna, J. C., & Roach, A. T. (2005). Cost Analysis in Educational Decision Making: Approaches, Procedures, and Case Examples. Working Paper No. 2005-1. *Wisconsin Center for Education Research (NJ3)*.
- Wiley, D., Hilton III, J. L., Ellington, S., & Hall, T. (2012). A preliminary examination of the cost savings and learning impacts of using open textbooks in middle and high school science classes. *The International Review Of Research In Open And Distributed Learning*, 13(3), 262-276.
- Woody, W. D., Daniel, D. B., & Baker, C. A. (2010). E-books or textbooks: Students prefer textbooks. *Computers & Education*, 55(3), 945-948.
- Zawacki-Richter, O. (2009). Research areas in distance education: A Delphi study. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 10(3).

https://en.wikibooks.org/wiki/Megauniversity/Bangladesh_Open_University (Erişim Tarihi: 05.03.2016).

<http://www.eap.gr/en/education/137-education/1245-the-learning-material-a-its-importance->
(Erişim Tarihi: 06.04.2016).

<http://en.ouchn.edu.cn/index.php/service-and-support/multimedia-press> (Erişim Tarihi: 06.04.2016)

<http://www-e.openu.ac.il/academic/distance-education.html> (Erişim Tarihi: 08.02.2016)

<http://www.ouj.ac.jp/eng/model/system.html> (Erişim Tarihi: 02.04.2016)

Yazarlar Hakkında

Arş. Gör. Hakan ALTINPULLUK

Hakan Altınpulluk, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Uzaktan Öğretim bölümünde Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) bölümünde 2009 yılında tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı'nda doktora öğrencisidir. Hakan Altınpulluk, Artırılmış Gerçeklik, Sanal Gerçeklik, Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler, Kişisel Öğrenme Ortamları ve Mobil Öğrenme alanlarında çalışmalarına devam etmektedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Öğretim Bölümü
Yunusemre Kampüsü, Eskişehir, Türkiye 26470
Tel (İş): +90 222 335 05 80 / 2432
Eposta: hakanaltinpulluk@anadolu.edu.tr

Arş. Gör. Zehra LALE

Zehra LALE, lisans eğitimini Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi İktisat bölümünde 2013 yılında tamamlamıştır. Lale, 2014 yılından beri Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İktisadi ve İdari Programlar Bölümü'nde ve 2015 yılından beri Açıköğretim Fakültesi'ne bağlı Öğrenme Teknolojileri Araştırma ve Geliştirme Birimi'nde (ÖTAG) araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Yüksek lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'nda 2016 yılında tamamlamıştır. Aynı üniversitenin aynı anabilim dalında doktora programına devam etmektedir. Zehra Lale'nin ilgi alanları; sürdürülebilir kalkınma, sürdürülebilir çevre ve enerji, sürdürülebilir kentler, yeşil ekonomi, kalkınma, uzaktan eğitim ve yükseköğretimdir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Yunusemre Kampüsü, Tepebaşı, Eskişehir.
Tel (İş): +902223350580/2773
GSM: +905425430926
Eposta: zehralale@anadolu.edu.tr
URL: <http://academy.anadolu.edu.tr/xdisplayx.asp?kod=0&acc=zehralale>

Arş. Gör. Merve ÇELİK

Merve ÇELİK, lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümünde 2013 yılında tamamlamıştır. Çelik, 2014 yılından beri Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi İktisadi ve İdari Programlar Bölümü'nde ve 2015 yılından beri Açıköğretim Fakültesi'ne bağlı Öğrenme Teknolojileri Araştırma ve Geliştirme Birimi'nde (ÖTAG) araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Yüksek lisans eğitimini Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı'nda 2016 yılının haziran ayında tamamlamıştır. Merve Çelik'in ilgi alanları; iktisadi büyüme ve kalkınma, zaman serisi, beşeri sermaye, AR-GE ve inovasyon, teknoloji, yüksek teknolojili ürün ihracatı ve açık ve uzaktan öğrenmedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi
Yunusemre Kampüsü, 26470 Tepebaşı, Eskişehir.
Tel (İş): +902223350580/2773
GSM: +905546335947
Eposta: mervecelik722@anadolu.edu.tr
URL: <http://academy.anadolu.edu.tr/xdisplayx.asp?kod=0&acc=mervecelik722>

Ayşe PERİ MUTLU

Ayşe PERİ MUTLU, Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Öğrenme Teknolojileri AR-GE Biriminde görev yapmaktadır. Peri Mutlu, 2010 yılında Anadolu Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İşletme Bölümü'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. 2013 yılında, ikinci üniversite olarak Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Fotoğrafçılık ve Kameramanlık Bölümü'nde önlisans eğitimini almıştır. 2015 yılında ise Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Öğretim Ana Bilim Dalı'nda (Online) Yüksek Lisansını tamamlamıştır. Ayşe Peri Mutlu'nun ilgi alanları arasında, Uzaktan Öğrenme, Kişisel Öğrenme Ortamları ve Yaşam Boyu Öğrenme yer almaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi, Yunusemre Kampüsü, Açıköğretim Fakültesi,
Öğrenme Teknolojileri AR-GE Birimi, 26470 Tepebaşı/ESKİŞEHİR
Tel (İş): +90 222 335 05 80 / 2436
Eposta: aperi@anadolu.edu.tr

Doç. Dr. Köksal BÜYÜK

Doç.Dr. Köksal BÜYÜK, 29 Temmuz 2015 tarihinden itibaren Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Öğrenme Teknolojileri AR-GE Birimi Yöneticisi olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda Anadolu Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürlüğü (ANASAM) görevini de yürütmektedir. 2009 yılında Sakarya Üniversitesi, İşletme A.B.D., Yönetim Organizasyon Bölümü'nde doktora eğitimini tamamlamıştır. BÜYÜK'ün çalışma alanları arasında Stratejik Yönetim, Stratejik Planlama, Stratejik Performans Yönetimi, Örgüt Kültürü, Yönetim, İş Etüdü, Sivil Toplum Kuruluşlarında Yönetim, Uzaktan Eğitim ve e-Öğrenme Hizmetleri yer almaktadır.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi, Yunusemre Kampüsü, Açıköğretim Fakültesi,
Öğrenme Teknolojileri AR-GE Birimi, 26470 Tepebaşı/ESKİŞEHİR
Tel (İş): +90 222 335 05 80 / 2436
Eposta: koksalsbuyuk@anadolu.edu.tr